

Nr 259.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 5 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—24:o hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler uppkomna frågor om pension åt i det följande angivna, i statens tjänst anställda personer m. fl. och anför därvid:

1:o.

Rullföringsbiträdet Carl Magnus Andersson Hammarstrand. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hammarstrand är född den 5 juni 1872 och således 64 år gammal;

att han inträtt i krigstjänst den 27 juni 1891, förordnats till vice korpral i förutvarande Skånska dragonregementet den 27 juli 1895 och till korpral i samma regemente den 27 juli 1896;

att han förordnats till sergeant i förenämnda regementes reserv den 13 september 1899 och till fanjunkare i samma reserv den 28 februari 1922;

att han sedan den 1 oktober 1906 eller alltså från 34 års ålder i oavbruten följd innehaft befattning såsom rullföringsbiträde vid Lunds rullföringsområde nr 3 och därunder varit förordnad såsom t. f. rullföringsbefälhavare under sammanlagt 3 månader;

att han beräknas komma att lämna sin befattning såsom rullföringsbiträde med utgången av september månad 1937, då han således innehaft befattningen under 31 år;

att Hammarstrands arvode såsom rullföringsbiträde utgjort 2,130 kronor för år jämte 600 kronor personligt arvodestillägg ävensom dyrtidstillägg;

samt att Hammarstrand icke är berättigad till pension i egenskap av underofficer i reserven.

Hammarstrand har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Inskrivningsbefälhavaren för Malmöhus södra inskrivningsområde har tillstyrkt pension åt Hammarstrand.

Arméförvaltningens civila departement har — under åberopande av 1935 års riksdags beslut i fråga om pension åt rullföringsbiträdet K. J. Bergman (prop. nr 207, p. 2; bankoutsk. utl. nr 45, p. 12; riksd. skr. nr 256) — hemställt om utverkande av pension åt Hammarstrand till belopp av 996 kronor för år.

Med biträdande av arméförvaltningens civila departements förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att rullföringsbiträdet, fanjunkaren i förutvarande Skånska dragonregementets reserv Carl Magnus Andersson Hammarstrand må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 996 kronor.

2:o.

Extra verkmästaren Adolf Fredrik Malmlöf. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Malmlöf är född den 11 mars 1873 och sålunda nära 64 år gammal;

att han varit anställd *dels* vid Karl Gustavs stads gevärsfaktori under tiden 8 april 1891—31 december 1896 såsom verktygsarbetare samt under tiden 1 januari 1897—9 november 1903 såsom förman, *dels ock* vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg från och med den 19 november 1903, därav såsom förman intill utgången av år 1910 och såsom extra verkmästare å

sprängtekniska avdelningen för laborering av tändrör m. m. under tiden därefter;

att han härjämte under tiden 1 januari 1910—25 april 1932 tjänstgjort som kasernunderofficer samt från och med den 1 januari 1910 svarat för ammunitionsfabrikens arbeten, anordningar och materiel å Karlsborgs skjutfält ävensom för ammunitionens handhavande och pjäsernas betjänande vid skjutningarna;

att han sålunda efter fyllda 21 år varit anställd i statens tjänst omkring 43 år;

att Malmlöf, vilken är anställd genom kontrakt med tre månaders uppsägningstid, åtnjutit samma löneförmåner, som tillkomma verkmästare av 1. klassen vid artilleriets fabriker och tyganstalter (6 lönegraden i den i avlöningsreglementet den 20 maj 1927 (nr 170) intagna löneplanen C);

samt att Malmlöf författningsenligt icke är berättigad till pension enligt militära tjänstepensionsreglementet.

Styresmannen för ammunitionsfabriken har hos arméförvaltningens artilleridepartement gjort framställning om utverkande av pension åt Malmlöf med ett enligt i framställningen angivna grunder beräknat belopp av 3,396 kronor.

Arméförvaltningens artilleri- och civila departement hava hemställt, att pension måtte beredas Malmlöf till belopp av 3,216 kronor.

Beträffande pensionsbeloppets beräkning hava departementen anfört i hudsak följande:

Enligt militära tjänstepensionsreglementet den 17 maj 1935 (nr 167) tillämpas för verkmästare av 1. klassen vid armén (lönegrad C 6) ett pensionsunderlag av 3,444 kronor. Enär Malmlöf i avlöningshänseende är likställd med dylik verkmästare och då han haft att utföra arbetsuppgifter, fullt jämförliga med dem som påvila ordinarie verkmästare vid ammunitionsfabriken, synes det befogat att i föreliggande fall räkna med ett pensionsunderlag å nämnda belopp. Vid uppnåendet av den för verkmästare av 1. klassen gällande pensionsåldern, 63 år, hade Malmlöf efter fyllda 21 år innehaft statsanställning i sammanlagt 42 år 10 dagar. I anslutning till stadgandet i punkten 3 av övergångsbestämmelserna till militära tjänstepensionsreglementet torde Malmlöf, som icke erlagt några egna bidrag till sin pensionering, böra få för pension tillgodoräkna allenast två tredjedelar av sagda anställningstid eller 28 hela år. Pensionen synes följaktligen böra bestämmas till $(28,30 \times 3,444 =) 3,214.4$ kronor, vilket belopp bör höjas till närmast högre med tolv jämnt delbara tal eller till 3,216 kronor.

Statskontoret har anslutit sig till vad arméförvaltningens artilleri- och civila departement föreslagit.

I enlighet med det av arméförvaltningens artilleri- och civila departement framlagda, av statskontoret biträdda förslaget hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra verkmästaren vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg Adolf Fredrik Malmlöf må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension äv 3,216 kronor.

3:o.

Maskinisten Jonas Persson. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Persson är född den 14 juli 1871 och således över 65 år gammal; att han alltsedan den 1 mars 1915 varit anställd såsom maskinist vid vattenverket i Boden, vilket är underställt fortifikationsförvaltningen därstädes; att Persson således kan tillgodoräkna en tjänstetid av omkring 22 år; att hans avlöningsförmåner under de senaste fem åren utgjorts av årligt arvode till belopp av 3,600 kronor jämte dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder ävensom fri bostad om tre rum och kök med ett uppskattat värde av 504 kronor för år; samt att Persson, som är anställd medelst kontrakt, beräknas komma att avgå ur tjänst senast med utgången av juni månad 1937.

Genom beslut denna dag har Kungl. Maj:t funnit en av Persson gjord ansökning i fråga om tillämpning å honom av bestämmelserna i militära tjänstepensionsreglementet icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Statskontoret har tillstyrkt framläggande för riksdagen av förslag om pension åt Persson till belopp av 1,224 kronor för år och därvid i fråga om pensionsbeloppets beräkning anfört följande:

Den av Persson uppburna lönen motsvarar närmast avlöning, 4,104 kronor, i 14 löneklassen, ortsgrupp G, i den löneplan för extra ordinarie tjänstemän, som finnes intagen i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet. Avlöningen på A-ort i samma löneklass utgör 3,240 kronor, varav två tredjedelar eller 2,160 kronor torde böra tjäna som underlag vid beräkandet av pensionen. I överensstämmelse med vad tidigare i likartade fall skett och med utgångspunkt från punkten 3 i övergångsbestämmelserna till militära tjänstepensionsreglementet torde Persson för pension kunna tillgodoräkna en tid av 17 år. I enlighet härmed synes pensionen åt Persson böra bestämmas till ($17/30 \times 2,160 =$) 1,224 kronor.

Fortifikationsbefälhavaren i Boden samt *arméförvaltningens fortifikations- och civila departement* hava likaledes hemställt om utverkande av pension åt Persson. Fortifikationsbefälhavaren har därvid föreslagit, att pensionen åt Persson måtte beräknas, såsom om Persson vore extra ordinarie befattningshavare i 12 lönegraden (pensionsunderlag 2,304 kronor), under det att

departementen i fråga om pensionsbeloppets storlek anslutit sig till statskontorets förslag.

Lika med myndigheterna anser jag, att pension bör utverkas åt Persson genom framställning till riksdagen. Till statskontorets förslag i fråga om beräkningen av pensionsbeloppet kan jag dock icke helt ansluta mig. Statskontoret synes nämligen vid bestämmandet av den löneklass, mot vilken de av Persson åtnjutna avlöningsförmånerna närmast svara, hava beräknat Perssons avlöningsförmåner något för lågt, i det ämbetsverket icke tagit hänsyn till att Persson åtnjutit dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder. Med beaktande härav finner jag mig — i anslutning till fortifikationsbefälhavarens förslag — böra förorda, att pensionen bestämmes med utgångspunkt från ett pensionsunderlag av 2,304 kronor. I enlighet härmed och med tillämpning i övrigt av de av statskontoret använda beräkningsgrunderna synes pensionen åt Persson böra utgå med ett årligt belopp av 1,308 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att maskinisten vid vattenverket i Boden Jonas Persson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,308 kronor.

4:o.

Arbetsförmannen av 1:a klass Otto Enoch Svensson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svensson är född den 26 juni 1870 och således 66 år gammal;

att han under tiden 2 januari 1891—2 oktober 1894 varit stamanställd vid Svea livgarde;

att han varit anställd som arbetare vid flottans beklädnadsverkstad under tiden 4 december 1894—8 maj 1896 och vid marinens centrala beklädnadsverkstad under tiden 13 mars 1902—31 december 1917 samt såsom arbetsförmän vid sistnämnda verkstad från och med den 1 januari 1918;

samt att Svensson såsom arbetsförmän av 1:a klass enligt kontrakt den 1 oktober 1932 åtnjuter avlöning, motsvarande vad som enligt kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet tillkommer extra ordinarie tjänsteman i 12 lönegraden, varjämte han uppbär visst personligt lönetillägg.

Genom beslut den 7 december 1934 har Kungl. Maj:t förordnat, att förman vid marinens centrala beklädnadsverkstad skall vara undantagen från tillämpningen av bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare.

Stationsbefälhavaren vid Karlskrona örlogsstation har, med anledning av en av Svensson gjord ansökning att komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i militära tjänstepensionsreglementet, i skrivelse till statskontoret förordat utverkande av Kungl. Maj:ts beslut jämlikt 1 § 3 mom. nämnda reglemente om reglementets tillämpning å Svensson.

Statskontoret, som icke ansett sig böra biträda stationsbefälhavarens nyssberörda förslag, har hos Kungl. Maj:t hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bevilja pension åt Svensson till belopp av 1,800 kronor för år.

Beträffande pensionsbeloppets storlek har statskontoret anfört i huvudsak följande:

Till utgångspunkt vid beräkningen av pensionen åt Svensson torde böra tagas det för extra ordinarie tjänstemän i 12 lönegraden fastställda pensionsunderlaget 2,304 kronor.

Den tid Svensson innehaft anställning i statstjänst lärer, räknat intill den 1 juli 1936, uppgå till sammanlagt 39 år. Med utgångspunkt från föreskrifterna i punkten 3 av övergångsbestämmelserna till militära tjänstepensionsreglementet skulle av sagda tid kunna för pension tillgodoräknas honom två tredjedelar eller 26 år.

Vid sådant förhållande synes pension för Svensson böra bestämmas till $(26/30 \times 2,304 =)$ 1,996 kronor 80 öre eller, efter avdrag av tio procent på grund av att han icke haft att vidkännas pensionsavgifter eller pensionsavdrag samt efter vederbörlig avrundning, 1,800 kronor.

Marinförvaltningen har biträtt statskontorets förslag.

I likhet med statskontoret anser jag, att bestämmelserna i militära tjänstepensionsreglementet icke böra genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t jämlikt 1 § 3 mom. nämnda reglemente göras tillämpliga å Svensson. Då emellertid, såsom myndigheterna förordat, Svensson efter sin långvariga statstjänst bör komma i åtnjutande av pension av statsmedel, tillstyrker jag, att hemställa härom göres hos riksdagen. I fråga om beräkningen av pensionsbeloppet har jag intet annat att erinra emot statskontorets förslag än att det icke synes böra ifrågakomma att, utöver den i punkten 3 av övergångsbestämmelserna till militära tjänstepensionsreglementet avsedda reduceringen av tjänstetiden med en tredjedel, för Svensson verkställa ytterligare reducering med tio procent på grund av att han icke bidragit till sin pensionering. Pensionen synes i enlighet härmed böra bestämmas till 2,004 kronor för år.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att arbetsförmannen av 1:a klass vid marinens centrala beklädnadsverkstad Otto Enoch Svensson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,004 kronor.

5:o.

Förre snickaren Erik Gustaf Fabian Larsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Larsson är född den 20 januari 1875 och således 62 år gammal;

att han varit anställd såsom arbetare vid fästnings- och kasernbyggnaderna i Boden i två särskilda perioder åren 1903—1913 under sammanlagt något mer än 8 år;

att han tidvis åren 1914—1918 samt nästan ständigt under tiden 1 maj 1919—5 mars 1929 arbetat såsom snickare för Bodens artilleriregementes räkning;

att han även åren 1930—1935 under vissa kortare tider arbetat vid regementet;

att antalet arbetstimmar för vecka för Larsson under de tider, han arbetat vid regementet, i regel icke understigit 48 timmar;

att Larsson, som icke varit att anse såsom anställningshavare vid regementet, dels för regementets räkning utfört arbete mot åtnjutande av timpenning och dels tillsammans med en broder för regementet verkställt vissa ackordsarbeten, om vilkas utförande brodern träffat avtal;

att hans arbete för regementets räkning utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla;

att hans arbetsinkomst vid regementet åren 1931—1935 uppgått till i medeltal 597 kronor för år;

att hans arbetsförmåga är nedsatt till omkring en tredjedel av för fullt arbetsför person normal arbetsförmåga och att nedsättningen i arbetsförmågan är för framtiden bestående;

att Larsson, som är gift, lever under knappa ekonomiska förhållanden;

samt att statens pensionsanstalt vid prövning av Larssons rätt till pension funnit förutsättningar icke föreligga för tillämpning å honom av vare sig bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare eller kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Larsson har hos Kungl. Maj:t anhållit, att pension måtte beredas honom.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement hava tillstyrkt pension åt Larsson med 396 kronor för år. Departementen hava därvid anfört i huvudsak följande:

Då Larsson varit anställd i statens tjänst eller eljest för kronans räkning och, såvitt av utredningen framgår, i kronans lokaler utfört arbete under en sammanlagd tid av omkring 19 år, synes det med billighet förenligt, att han under sin återstående livstid får åtnjuta ett årligt understöd. Till ledning vid pensionsbeloppets bestämmande torde kunna tagas grunderna för kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585). Jämlikt dessa grunder synes pensionen icke böra överstiga två tredjedelar av medeltalet av Larssons arbetsinkomst från regementet under de senaste fem åren. En på detta sätt beräknad pension skulle, efter vederbörlig avrundning, uppgå till 396 kronor för år.

Statskontoret har — med erinran att statens pensionsanstalt icke funnit Larsson författningsenligt berättigad till pension — förklarat sig icke kunna finna sådana särskilda omständigheter i föreliggande fall vara för handen, att pension borde beredas Larsson i särskild ordning.

Statens pensionsanstalt har anslutit sig till vad statskontoret anfört.

Enär Larsson under allenast en jämförelsevis kort tidrymd — något över 8 år — varit direkt anställd i statens tjänst, har det syntts mig tveksamt, huruvida han bör komma i åtnjutande av pension av statsmedel. Larsson har emellertid härutöver under en följd av år till övervägande del ägnat sig åt arbete för statens räkning, varav han haft sitt huvudsakliga uppehälle. Även om tiden för detta senare arbete icke kan tillgodoräknas Larsson såsom tjänstår i vanlig bemärkelse, synes mig dock Larssons mångåriga arbete för statsverket skäligen böra föranleda därtill att han icke lämnas helt utan understöd från statens sida, då han numera icke längre kan försörja sig genom arbete. Jag vill därför icke motsätta mig att, i enlighet med arméförvaltningens fortifikations- och civila departements hemställan, förslag förelägges riksdagen om någon pension åt Larsson. Mot det av departementen härutinnan ifrågasatta beloppet, 396 kronor för år, finner jag icke anledning till erinran. Pensionen synes mig skäligen böra utgå från och med ingången av innevarande år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre snickaren Erik Gustaf Fabian Larsson må, räknat från och med den 1 januari 1937, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 396 kronor.

6:o.

Förre fortifikationsarbetaren August Lidbäck. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lidbäck är född den 14 september 1866 och således 70 år gammal;

att han under åren 1912—1914 varit anställd hos entreprenör, vilken för statsverkets räkning haft ständiga arbeten inom Vaxholms fästning;

att han dels under närmare 4 månader under år 1915 och dels under tiden från januari 1918 till april 1934 — med undantag för vissa perioder, företrädesvis vintertid, om tillhoppa omkring 3 år, varunder han varit permitterad på grund av arbetsbrist, samt viss tid, varunder han åren 1933 och 1934 åtnjutit sjukledighet — arbetat vid fortifikationsförvaltningen i Vaxholms fästning såsom fortifikationsarbetare;

att hans arbetsinkomst under åren 1930—1932 uppgått till i medeltal 4,070 kronor för år, inberäknat traktamenten;

samt att Lidbäck numera på grund av sjukdom är oförmögen till vidare arbete.

Fortifikationsbefälhavaren i Vaxholms fästning hemställde i en den 31 januari 1933 dagtecknad, av kommandanten i Vaxholms fästning tillstyrkt framställning, att pension måtte utverkas åt Lidbäck, och anförde därvid, bland annat, följande:

Anledningen till förefintliga uppehåll i Lidbäcks tjänstgöring är uteslutande att söka i den omständigheten, att arbetsbrist förelegat, varför permittering av arbetare måst äga rum. Lidbäck, som varit bergsprängare och stenarbetare, har alltid varit duktig och skicklig i detta slags arbete, varå han specialiserat sig, samt villigt och i stor utsträckning åtagit sig dylika arbeten ute i Stockholms skärgård, varest väderleks- och förlägningsförhållandena ofta varit mindre goda och tält eller primitiva kvarter understundom fått tagas i anspråk. Hans fysik har därför under årens lopp blivit hårt påfrestad, och han har i sitt arbete ådragit sig svår reumatism.

Sedan *marinförvaltningen* och *statskontoret* i avgivna utlåtanden förklarat sig med hänsyn till omfattningen av Lidbäcks arbete i statens tjänst icke kunna tillstyrka pension åt Lidbäck, fann *Kungl. Maj:t* genom beslut den 5 maj 1933 den av fortifikationsbefälhavaren gjorda framställningen icke för- anleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Sedermera har *försvarsverkens civila personals förbund* hos Kungl. Maj:t anhållit om vidtagande av åtgärder, i syfte att Lidbäck måtte komma i åtnjutande av pension i enlighet med vad som skulle hava tillkommit honom, därest han — vilket enligt förbundets förmenande bort ske — fått kvarstå i tjänst, till dess tjänstepensionsreglementet för arbetare trätt i kraft den 1 januari 1935.

Marinförvaltningen har i ett över berörda framställning avgivet utlåtande, med överlämnande av yttrande från kommandanten i Vaxholms fästning, an- fört, att ämbetsverket vidhölle vad ämbetsverket tidigare anfört beträffande frågan om pension åt Lidbäck men, därest Kungl. Maj:t på grund av förelig- gande ömmande omständigheter skulle finna skäligt genom framställning till riksdagen utverka pension åt Lidbäck, icke ville motsätta sig en dylik fram- ställning.

Statskontoret har i utlåtande över förbundets framställning vidhållit sin förut i ärendet intagna ståndpunkt.

Enär Lidbäck lämnat sin anställning under år 1934, äro de från och med ingången av år 1935 gällande pensionsbestämmelserna för arbetare i statens tjänst icke å honom tillämpliga, och pension kan således icke beviljas ho- nom utan riksdagens medgivande. Vid övervägande av den nu föreliggande framställningen om pension åt Lidbäck — vilken, såsom av den föregående redogörelsen framgår, varit i tjänst någon tid även efter tidpunkten för Kungl. Maj:ts tidigare beslut i ärendet — har jag funnit den begränsade omfattnin- gen av Lidbäcks anställning icke böra i och för sig utesluta honom från er- hållande av pension. I enlighet härmed och med hänsyn till i övrigt i ärendet upplysta förhållanden vill jag numera icke motsätta mig, att förslag förelägges

riksdagen om beviljande av pension åt Lidbäck med ett mindre belopp, förslagsvis 408 kronor för år. Pensionen synes böra utgå från och med den 1 januari 1937.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre fortifikationsarbetaren vid fortifikationsförvaltningen i Vaxholms fästning August Lidbäck må, räknat från och med den 1 januari 1937, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor.

7:o.

Städerskan Clasin Olivia Olsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Olsson är född den 23 maj 1868 och således 68 år gammal; att hon sedan den 1 september 1917 eller alltså under nära 20 år varit anställd såsom städerska hos militärläroverksinspektionen; att städningsarbetet, som utgjort Olssons huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla, tagit i anspråk 4 à 5 timmar om dagen; att Olssons ersättning för nämnda arbete under de senaste 10 åren utgjort 600 kronor för år; samt att hon icke innehar annan anställning eller åtnjuter pension på grund av tidigare anställning.

Olsson, som på grund av, bland annat, att hennes avlöningsförmåner understigit 1,250 kronor för år är undantagen från tillämpningen av bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för arbetare den 30 juni 1934 (nr 443), kan icke heller komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, enär hon vid den tidpunkt, då hon uppnådde 60 års ålder, icke under sammanlagt 15 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Inspektören för militärläroverken har hemställt om utverkande åt Olsson av pension till belopp av 528 kronor för år.

Statskontoret har förklarat sig icke vilja motsätta sig, att framställning göres till riksdagen om beredande av pension åt Olsson. Med hänsyn till den avlöning, som Olsson åtnjuter, ansåge statskontoret dock, att pensionen icke borde bestämmas till högre belopp än förslagsvis 360 kronor. Statskontoret har i sitt utlåtande erinrat, att 1936 års riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 92, p. 13; bankoutsk. utl. nr 20, p. 27; riksd. skr. nr 364) beviljat pension åt förra städerskan vid folkskoleseminariet i Linköping Carolina Sofia Nilsson, vilken i likhet med Olsson icke ägde rätt till pension enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare och icke heller kunde

komma i åtnjutande av pension enligt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585), enär hon icke under sammanlagt 15 år före 60 års ålder innehåft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Under åberopande av vad jag anfört vid anmälan inför Kungl. Maj:t av den i statskontorets utlåtande omförmälda, med nu föreliggande pensions-spörsmål likartade frågan om pension åt förra städerskan vid folkskoleseminariet i Linköping Carolina Sofia Nilsson tillstyrker jag, att pension utverkas åt Olsson genom framställning till riksdagen. I anslutning till statskontorets förslag anser jag, att pensionsbeloppet bör bestämmas till 360 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan hos militärläroverksinspektionen Clasin Olivia Olsson må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

8:o.

Statens fattigvårds- och barnavårdskonsulent Gustav August Blomgren.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Blomgren är född den 11 oktober 1872 och således 64 år gammal;

att han under tiden 16 mars 1893—9 juni 1898 tjänstgjort såsom skrivbiträde hos flottans förvaltningsdirektion i Karlskrona;

att han under tiden 10 juni 1898—31 december 1918 varit anställd såsom tjänsteman vid Karlskrona fattigvård;

att Kungl. Maj:t den 13 december 1918 förordnat Blomgren att från och med den 1 januari 1919 tills vidare vara fattigvårdskonsulent i fjärde distriktet;

att Blomgren jämlikt stadgandet i 20 § andra stycket lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård från och med lagens ikraftträdande den 1 januari 1926 innehåft jämväl befattningen såsom barnavårdskonsulent inom berörda distrikt;

att Blomgren, vilken beräknas lämna konsulentbefattningen vid uppnådd ålder av 65 år, då kan åberopa en anställningstid i statens tjänst av omkring 24 år;

att Blomgren, i enlighet med för fattigvårds- och barnavårdskonsulenter i avlöningshänseende gällande bestämmelser, för år räknat, åtnjuter lön med 3,000 kronor, varifrån avdrages ett mot pensionsavgift svarande belopp av 200 kronor, tjänstgöringspenningar med 1,500 kronor och två ålderstillägg om vardera 500 kronor, varjämte han åtnjuter tillfällig löneförbättring med 1,000

kronor för år ävensom dyrtidstillägg enligt för oregrerade verk gällande grunder;

samt att Blomgren, enär den av honom innehavda befattningen icke är uppförd å ordinarie stat, författningsenligt icke är berättigad till pension.

I proposition nr 49 till 1932 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att bevilja pension åt fattigvårds- och barnavårdskonsulenterna A. W. Norgren och P. Larsson, vilka åtnjutit avlöning enligt enahanda grunder som gälla i fråga om Blomgren.

I skrivelse den 12 maj 1932 (nr 227, p. 39) anmälde riksdagen, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag, samt anförde därvid i fråga om grunderna för beräkningen av pensionen åt Norgren och Larsson i huvudsak följande:

Kungl. Maj:ts förslag beträffande pension åt konsulenterna Norgren och Larsson innebär, att såsom pensionsunderlag skulle — i anslutning till vad som skulle hava gällt, därest befattningarna varit uppförda på ordinarie stat — beräknas ett belopp, motsvarande efter omräkning till nyreglerad pension 4,752 kronor (grundlön 3,000 kronor, ålderstillägg 1,000 kronor och pensionsförhöjning 752 kronor), samt att för hel pension skulle, liksom för folkskolinspektör, krävas 65 levnads- och 25 tjänstår. Mot dessa förutsättningar för pensionernas beräkning finner riksdagen icke anledning till erinran.

Kungl. Maj:t har vidare föreslagit, att befattningshavarna skulle för pension få tillgodoräkna sig, utom tjänstetiden såsom fattigvårds- och barnavårdskonsulenter, jämväl intill två tredjedelar av tid, varunder de före tillträdet av statstjänst utfört arbete i fattigvårdens och barnavårdens tjänst. Med hänsyn till den praxis, som under senare år utvecklats sig med avseende å tillgodoräknande för statspension av tjänstetid utom statens tjänst, har riksdagen funnit sig kunna godtaga vad Kungl. Maj:t i här förevarande avseende ifrågasatt.

Hos Kungl. Maj:t har Blomgren anhållit att vid blivande avgång ur tjänst komma i åtnjutande av pension.

Statens inspektör för fattigvård och barnavård har hemställt om utverkande av pension åt Blomgren, därvid inspektören åberopat berörda beslut av 1932 års riksdag.

Jämväl statskontoret har tillstyrkt pension åt Blomgren. Ämbetsverket har därvid, under hänvisning till nyssnämnda riksdagsbeslut, beräknat tjänstetiden för Blomgren till över 25 år och i enlighet härmed förordnat, att Blomgren måtte från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin befattning, dock tidigast från och med den 1 november 1937, komma i åtnjutande av pension med 4,752 kronor för år, motsvarande hel pension enligt de av 1932 års riksdag godkända grunderna.

Under åberopande av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att statens fattigvårds- och barnavårdskonsulent Gustav August Blomgren må från och med månaden näst efter den,

varunder han avgår från sin befattning, dock tidigast från och med den 1 november 1937, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. upp-bära en årlig pension av 4,752 kronor.

9:o.

Överkontrollören Carl Götrik Adolf von Schéele. Av handlingarna i ären-det inhämtas,

att von Schéele är född den 6 december 1869 och således 67 år gammal;

att han från och med tillverkningsåret 1906/1907 till och med tillverknings-året 1913/1914 varit förste kontrollör vid sockerbeskattningen och därunder haft en effektiv tjänstgöring av sammanlagt 724 dagar;

att han under tiden 24 april—15 september 1911 innehaft förordnande så-som överingenjör i kontrollstyrelsen;

att han från och med tillverkningsåret 1913/1914 årligen förordnats till överkontrollör vid maltdrycks- och brännvinstillverkningen i Kristianstads di-strikt;

att han på grund av sistberörda förordnanden varit av kontrollstyrelsen inkallad till tjänstgöring från och med den 1 augusti 1914 med undantag för sammanlagt 4 månader åren 1915 och 1916;

att han således vid beräknad avgång från överkontrollörsbefattningen med utgången av juni månad 1937 kan tillgodoräkna en tjänstetid av 24 hela år;

att han såsom överkontrollör vid maltdrycks- och brännvinstillverkningen från och med den 1 oktober 1923 jämlikt kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 339) uppburit ett årsarvode av 5,000 kronor, varå utgått dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder;

samt att von Schéele icke innehar annan statsanställning eller för sådan anställning åtnjuter pension.

Kontrollstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt von Schéele. Beträffande storleken av pensionen har styrelsen föreslagit, att pensionsbe-loppet, därest von Schéele komme att avgå med utgången av juni månad 1937, måtte i enlighet med av styrelsen närmare angivna grunder bestä-mas till 2,496 kronor för år. För den händelse von Schéele skulle komma att kvarstå i tjänst efter nyssnämnda tidpunkt, har styrelsen ifrågasatt viss höj-ning av pensionsbeloppet.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt von Schéele med 2,484 kronor för år. I fråga om pensionsbeloppets storlek har statskontoret anfört i huvudsak föl-jande:

De von Schéele tillkommande avlöningsförmånerna, 5,000 kronor för år jämte dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder, motsvara ett nyreglerat lönebelopp av omkring 5,818 kronor jämte därå utgående dyr-

tidstillägg. Då överkontrollörsarvodet utmätts oberoende av dyrortsgrupperingen, torde i och för beräkning av pensionsunderlag för von Schéele omfördälda lönebelopp skäligen böra jämföras med för medeldyrort (ortsgrupp D) bestämda lönebelopp i löneplan för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen. Vid dylik jämförelse synas de av von Schéele åtnjutna avlöningsförmånerna närmast motsvara lön i 21 löneklassen. Avlöningen å A-ort i samma löneklass utgör 5,160 kronor. Jämlikt de beräkningsgrunder, som plägat tillämpas i liknande fall, lärer såsom pensionsunderlag böra beräknas två tredjedelar av nämnda belopp, eller 3,440 kronor. Då von Schéele vid beräknad avgång den 30 juni 1937 kan åberopa en tjänstetid av 24 hela år, synes pensionen böra bestämmas till $(\frac{24}{30} \times 3,440 =)$ 2,752 kronor, minskat med tio procent på grund av att han icke erlagt pensionsavgifter, eller, efter vederbörlig avrundning, 2,484 kronor. Någon höjning av pensionen, för den händelse von Schéele komme att kvarstå utöver nyss angivna tidpunkt, bör enligt statskontorets mening icke ifrågakomma.

Det synes även mig skäligt, att pension tillerkännes von Schéele. Pensionsbeloppet torde i enlighet med statskontorets förslag böra bestämmas till 2,484 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att överkontrollören vid maltdrycks- och brännvinstillverkningen i Kristianstads distrikt Carl Götrik Adolf von Schéele må från och med månaden näst efter den, varunder hans förordnande såsom överkontrollör upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,484 kronor.

10:o.

Docenten Gustaf Richard Raquette. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Raquette är född den 7 februari 1871 och således 66 år gammal;

att han, efter genomgången missionärsutbildning, i England avlagt examen som »Doctor of Tropical Medicin» samt därefter i egenskap av missionär vistats på turkiskt språkområde i Asien sammanlagt 21 år under åren 1895—1901, 1904—1911 och 1913—1921;

att han den 10 juni 1924 förordnats till docent i turkisk språkvetenskap vid Lunds universitet och den 16 oktober 1925 till examinator i samma ämne;

att han under tiden 1 november 1924—31 oktober 1931 innehaft docentstipendium samt under tiden 1 november 1931—30 juni 1932 åtnjutit anslag, beräknat efter 6,000 kronor för år, ur humanistiska sektionens docentstipendiefond;

samt att han — mot skyldighet dels att i turkisk språkvetenskap meddela undervisning, motsvarande en stipendierad docents, dels ock att examinera i nämnda ämne — jämlikt beslut av 1932 års riksdag (prop. nr 48; riksd. skr. nr 243) samt 1936 års riksdag (statsprop. åttonde huvudt., p. 76; riksd.

skr. nr 8, p. 76) alltsedan budgetåret 1932/1933 uppburit och även under innevarande budgetår såsom tjänsteman å indragningsstat uppbär ett personligt arvode av 6,000 kronor för år.

Kanslern för rikets universitet har, med anledning av en av större akademiska konsistoriet i Lund gjord framställning om utverkande av pension åt Raquette till belopp av lägst 2,400 kronor för år, hos Kungl. Maj:t hemställt om pension åt Raquette och därvid anfört, bland annat, följande:

Raquettes vetenskapliga verksamhet har av utländska sakkunniga fått mycket goda vitsord, och han anses vara den förnämste kännaren av de nu levande östturkiska dialekterna. Han har haft ett flertal lärjungar, av vilka en sedan 1933 är docent i turkisk språkvetenskap vid universitetet i Lund.

Med hänsyn till Raquettes framgångsrika verksamhet på den vetenskapliga forskningens och undervisningens område synes billigt, att han erhåller pension av statsmedel. Att så skulle bliva fallet, synes även hava förutsatts, då det personliga arvodet å 6,000 kronor beviljades.

Beträffande pensionens storlek vill universitetskanslern ifrågasätta, huruvida icke de i detta fall föreliggande särskilda omständigheterna böra kunna motivera ett något högre pensionsbelopp än det av konsistoriet såsom minimum angivna.

Statskontoret har anfört, att det med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter syntes rimligt, att Raquette bereddes pension av statsmedel. Statskontoret har därvid erinrat, att docenter vid universiteten i vissa tidigare fall beviljats pension av statsmedel (docenten S. Linde enligt beslut av 1911 års riksdag och docenten E. Petrini enligt beslut av 1921 års riksdag). I fråga om pensionens storlek har statskontoret framhållit, att det i betraktande av den relativt korta tid, varunder Raquette innehaft anställning vid universitetet, syntes tveksamt, huruvida pensionen borde bestämmas till det av det större akademiska konsistoriet som minimum föreslagna beloppet, 2,400 kronor. Då emellertid vid en tjänstårsberäkning för Raquette en viss hänsyn även syntes kunna tagas till hans föregående verksamhet utomlands, vilken kunde sägas hava varit utbildande för den statliga anställningen, ville statskontoret icke motsätta sig, att pensionen bestämdes till nämnda belopp.

Även jag anser mig kunna tillstyrka, att pension utverkas åt Raquette. Det i ärendet omförmälda pensionsbeloppet, 2,400 kronor, synes mig emellertid väl högt med hänsyn till Raquettes korta tjänstetid. För egen del vill jag förorda, att pensionen bestämmas till 2,100 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att docenten i turkisk språkvetenskap vid universitetet i Lund Gustaf Richard Raquette må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin befattning vid universitetet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,100 kronor.

11:o.

Förre läraren vid gymnastiska centralinstitutet Hjalmar August Ekberg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Ekberg är född den 21 november 1879 och således 57 år gammal;

att han avlagt medicine kandidatexamen och genomgått sjukgymnastisk utbildning;

att han varit anställd vid gymnastiska centralinstitutet under tiden från och med den 1 oktober 1912 till vårterminens slut år 1936, därvid han tjänstgjort *dels* — under hela nyssnämnda tid — såsom extra lärare å manliga polikliniken för utbildning av sjukgymnaster, *dels ock* — under olika delar av berörda tid — såsom ledare för institutets elever vid vissa gymnastiklektioner med Nya elementarskolans lärjungar och såsom lärare i sjukgymnastikens teori och teknik med diatermi;

att antalet tjänstgöringstimmar i veckan uppgått åren 1912—1917 till 15, från och med år 1918 till och med vårterminen 1934 till i medeltal 19, läsåret 1934/1935 till 34 och läsåret 1935/1936 till 22;

att den av Ekberg uppehållna befattningen vid gymnastiska centralinstitutet med utgången av vårterminen 1936 blivit indragen på grund av institutets omorganisation och i samband därmed skedd överflyttning till serafimerlasarettet av utbildningen av sjukgymnaster;

att direktionen över serafimerlasarettet förordnat Ekberg att från och med den 11 juni 1936 tills vidare, dock högst till och med den 30 juni 1937, vara instruktionsgymnast vid lasarettets gymnastikavdelning;

att sistnämnda anställning är förbunden med full tjänstgöringsskyldighet;

att Ekbergs avlöningsförmåner vid gymnastiska centralinstitutet och serafimerlasarettet — bortsett från dyrtidstillägg — från och med budgetåret 1927/1928 utgjort i medeltal i det närmaste 3,500 kronor för år;

samt att Ekbergs arvode såsom instruktionsgymnast vid serafimerlasarettet utgör, förutom dyrtidstillägg, 4,000 kronor för år, av vilket belopp 3,000 kronor bestridas från det i utgifts- och inkomststaten för serafimerlasarettet (statsligg. sid. 387) såsom inkomst upptagna statsanslaget till bestridande av kostnader för utbildning av sjukgymnaster vid lasarettet och 1,000 kronor utgöra tilläggsarvode från gymnastiska centralinstitutet (statsligg. sid. 548).

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet har — under erinran att Ekbergs befattning vid institutet indragits på grund av institutets omorganisation — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte åt Ekberg utverka pension med belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna skäligt. *Direktionen* har därvid tillika meddelat, att anledningen till att Ekberg icke vunnit anställning som ordinarie lärare vid institutet varit den, att lärarbefattningar vid institutet under en lång följd av år icke tillsatts med ordinarie innehavare på grund av den förestående omorganisationen, varjämte *direktionen* framhållit, att det för Ekberg på grund av hans ålder torde vara förenat med svårigheter att vinna någon ny anställning.

Direktionen över serafimerlasarettet har tillstyrkt framställningen och därvid meddelat, att Ekberg på grund av sin ålder icke kunde påräkna anställning vid lasarettet efter den 30 juni 1937.

Statskontoret har förklarat sig icke vilja göra erinran mot att pension till belopp av 1,320 kronor för år bereddes Ekberg av statsmedel. I fråga om pensionsbeloppets beräkning har statskontoret — som ansett skäligt, att Ekbergs befattning vid serafimerlasarettet i pensionshänseende räknades honom tillgodo såsom om den vore statstjänst — anfört i huvudsak följande:

Med hänsyn till att Ekbergs avlöningsförmåner utgått med olika belopp för år, beroende på det växlande antalet undervisningstimmar, vill statskontoret för sin del förorda, att till utgångspunkt vid beräkningen av pensionen tages medeltalet av de under budgetåren 1927/1928—1936/1937 av Ekberg — bortsett från dyrtidstillägg — åtnjuta avlöningsförmånerna. Detta medeltal motsvarar närmast lön enligt 11 löneklassen å G-ort i de för nyreglerade verk inom allmänna civiltjänstverken gällande löneplanerna. Avlöningen på A-ort i samma löneklass utgör 2,730 kronor. Med utgångspunkt från två tredjedelar av detta belopp, eller 1,820 kronor, synes pensionen böra bestämmas till $(\frac{24}{30} \times 1,820 =)$ 1,456 kronor, minskat med tio procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda, eller till 1,310 kronor 40 öre, vilket belopp för vinnande av delbarhet med tolv torde böra avrundas till 1,320 kronor.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter tillstyrker jag, att pension beredes Ekberg. Beträffande pensionsbeloppets storlek finner jag mig kunna biträda statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre läraren vid gymnastiska centralinstitutet Hjalmar August Ekberg må från och med månaden näst efter den, då av honom innehavd anställning vid serafimerlasarettet upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,320 kronor.

12:o.

Skrivbiträdet Anna Maria Vilhelmina Johansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Johansson är född den 9 mars 1875 och sålunda i det närmaste 62 år gammal;

att hon sedan den 1 januari 1920 eller under mer än 17 år varit anställd såsom skrivbiträde hos domkapitlet i Visby;

att hon därjämte före den 1 januari 1920 tillfälligt tjänstgjort vid domkapitlet under en tid av 6 månader;

att Johanssons dagliga tjänstgöringstid å tjänsterummet intill år 1928 omfattat 2 à 3 timmar, därefter successivt ökats och under senare år utgjort minst 5 timmar;

att en del av det Johansson åliggande arbetet utförts i hemmet, i anledning varav hennes sammanlagda arbetstid för dag alltifrån anställningens början

uppgått till i medeltal lägst $3\frac{1}{2}$ timmar och under senare år kan beräknas till omkring 6 timmar;

att Johansson från de till domkapitlets förfogande ställda anslagsmedlen till extra arbetskrafter åtnjutit avlöning med, förutom dyrtidstillägg, 400 kronor under vart och ett av åren 1920—1922, 600 kronor för år jämte tillfällig löneförbättring med 100 kronor årligen under tiden från och med ingången av år 1923 till och med den 30 juni 1928 samt 1,500 kronor för år under tiden där-
efter;

att Johansson härjämte av anslag, som från kyrkofonden utgått till stifts-
nämnden i Visby för bestridande av kostnad för tillfälliga biträden med kansligöromål och renskrivning, under senare år åtnjutit ersättning, som för budgetåret 1936/1937 bestämts till 300 kronor;

att den av Johansson innehavda skrivbiträdesbefattningen är avsedd att
från och med den 1 juli 1937 omändras till e. o. biträdesbefattning;

samt att Johansson med hänsyn till åldern icke anses kunna ifrågakomma
till erhållande av sistnämnda befattning utan väntas komma att avgå i sam-
band med tillsättandet av denna befattning.

Domkapitlet i Visby har gjort framställning om pension åt Johansson. Dom-
kapitlet har därvid, bland annat, framhållit, att Johanssons avlöning i syn-
nerhet under den första delen av anställningstiden vida understigit vad som
skulle hava motiverats av tjänstgöringens omfattning.

Statskontoret har framhållit, att även med inräknande av tid för övertids-
och hemarbete Johansson syntes för domkapitlets räkning först under de se-
naste åren hava haft en daglig arbetstid av ungefärligen normal omfattning,
samt anfört, att ämbetsverket vid detta förhållande icke kunde anse, att Jo-
hanssons anställning i statens tjänst varit av sådan omfattning, att pension
borde ifrågakomma.

Med anledning av statskontorets berörda utlåtande har *domkapitlet* inkom-
mit med en ytterligare skrivelse, däri domkapitlet — jämte det domkapitlet
lämnat vissa kompletterande uppgifter rörande Johanssons arbetstid — vidare
anfört bland annat följande:

Johansson har visserligen under hela tiden för sin anställning vid domka-
pitlet hushållat för en sin broder. Detta kan dock enligt domkapitlets förme-
nande icke anses innebära, att hon haft någon anställning vid sidan av tjänst-
göringen vid domkapitlet. Hon har av sin broder icke åtnjutit någon kontant
lön, utan allenast husrum och kost, och har hon från och med den 1 juli 1928
till hushållet tillskjutit visst mindre belopp för månad. De hos brodern åtn-
jutna förmånerna hava ej betraktats som en avlöningsförmån, och Johans-
son har ej deklarerat för desamma. Domkapitlet anser sig därför kunna ut-
tala, att alltsedan den 1 januari 1920 skrivbiträdesbefattningen vid domkapit-
let varit hennes enda sysselsättning samt att inkomsterna vid densamma ut-
över avkastningen av ett mycket obetydligt kapital varit hennes enda för-
värvskälla.

Med hänsyn till de av domkapitlet — delvis efter det statskontoret avgivit
sitt avstyrkande utlåtande — meddelade uppgifterna finner jag mig, ehuru

icke utan tvekan, böra förorda, att Johansson av statsmedel får åtnjuta pension med något mindre belopp, efter det hon i samband med omregleringen av den av henne innehavda befattningen avgått ur domkapitlets tjänst. Pensionsbeloppet synes mig skäligen böra bestämmas till 480 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att skrivbiträdet hos domkapitlet i Visby Anna Maria Vilhelmina Johansson må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 480 kronor.

13:o.

Biträdet hos ortnamnskommissionen Anna Maria Göhle. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Göhle är född den 9 december 1864 och alltså 72 år gammal;

att hon från och med år 1908 stadigvarande tjänstgjort hos ortnamnskommittén, numera ortnamnskommissionen såsom dess huvudexcerpist för äldre arkivalier och biträde vid kamerala utredningar;

att hon hos ortnamnskommissionen uppburit arvode, som beräknats för timme och under åren 1931—1935 uppgått till i medeltal 2,746 kronor 40 öre för år;

att hon under tiden juni 1914—december 1920 likaledes mot ersättning för timme biträtt vid inom kammarkollegiet verkställd utredning rörande de ecklesiastika boställena;

samt att hon under åren 1924—1927 sammanlagt omkring 2 år innehaft anställning som extra befattningshavare i riksarkivet för särskild arbetsuppgift i kammararkivet.

Ortnamnskommissionen har hemställt om beredande av pension åt Göhle med ett årligt belopp av 1,840 kronor, motsvarande i avrundat tal $\frac{2}{3}$ av det arvode hon åren 1931—1935 i medeltal uppburit från kommissionen. Kommissionen har därvid framhållit, bland annat, att med hänsyn till det sätt, varpå kostnaderna för kommissionens arbete bestritts, möjlighet saknats att bereda Göhle ordinarie anställning. Hennes arbete åt ortnamnskommittén och ortnamnskommissionen hade emellertid från början varit stadigvarande och jämte hennes arbete för andra statliga institutioner i huvudsak tagit hennes arbetskraft helt i anspråk. Hennes arvode under åren 1931—1935 motsvarade ungefärligen det belopp, som å A-ort utginge till kanslibiträde (7:e lönegraden) vid allmänna civilförvaltningen. De anspråk, som ställts på Göhles i huvudsak självständigt utförda arbete, vore dock väsentligt större än som vanligen ställdes på arbete, som åvilade kanslibiträde.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Göhle till belopp av 1,092 kronor för år och därvid beträffande beräkningen av pensionsbeloppet anfört följande:

Göhles löneförmåner under senare år, i medeltal utgörande 2,746 kronor 40 öre för år, motsvara närmast lön enligt 6 löneklassen å G-ort i de för nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen gällande löneplanerna. Avlöningen å A-ort i samma löneklass uppgår till 2,100 kronor. Med utgångspunkt härifrån beräknat pensionsunderlag för Göhle utgör 1,400 kronor ($\frac{2}{3} \times 2,100$). Om Göhle med hänsyn till föreliggande omständigheter medges att för pension tillgodoräkna jämväl anställningstid utöver den för befattningshavare av motsvarande kategori i allmänhet gällande pensionsåldern, 60 år, dock ej längre än till dess hon uppnått en ålder av 70 år, synes pensionen böra bestämmas till ($\frac{26}{30} \times 1,400 =$) 1,213 kronor 33 öre, minskat med tio procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda, eller således till 1,092 kronor.

Även jag anser mig böra tillstyrka, att Göhle kommer i åtnjutande av pension. Pensionsbeloppet synes mig skäligen kunna bestämmas till det av statskontoret föreslagna beloppet, 1,092 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att biträdet hos ortnamnskommissionen Anna Maria Göhle må från och med månaden näst efter den, då hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,092 kronor.

14:o.

Vaktmästaren Adelina (Ada) Justina Carlson, född Gustafsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carlson är född den 30 april 1870 och således 66 år gammal;

att hon sedan den 15 februari 1920 innehaft anställning såsom vaktmästare först vid kommunala mellanskolan i Ulricehamn, vilken skola enligt beslut av 1927 års riksdag successivt med början den 1 juli 1929 ombildats till statlig samrealskola, och därefter vid sistnämnda skola;

att Carlson beräknas komma att lämna vaktmästarbefattningen med utgången av juni månad 1937, vid vilken tidpunkt hon uppehållit befattningen sammanlagt över 17 år;

att hennes avlöningsförmåner från och med den 1 januari 1927 utgjorts av förmån av fri bostad jämte vedbrand och lyse samt kontant avlöning till belopp av 1,530 kronor för år, varjämte hon uppburit särskild ersättning för eldning med belopp, som för de senare åren uppgått till omkring 200 kronor för år;

samt att Carlson icke är berättigad till pension från Ulricehamns stad på grund av sin tjänstgöring vid den kommunala mellanskolan.

Hos Kungl. Maj:t har Carlson anhållit att komma i åtnjutande av pension. *Lokalstyrelsen vid samrealskolan i Ulricehamn* har tillstyrkt pension åt Carlson.

Skolöverstyrelsen har förordat pension åt Carlson till belopp av 708 kronor för år. Överstyrelsen har därvid anfört i huvudsak följande:

Med hänsyn bland annat till att de kommunala mellanskolorna varit statsunderstödda med stora belopp, finner överstyrelsen det skäligt, att staten, så länge några ordnade pensionsförhållanden för läroverksvaktmästare icke föreligga, beviljar pension till vaktmästare vid samrealskolor även för tid, varunder de tjänstgjort vid kommunal mellanskola, som upphört genom statens övertagande av densamma.

Carlsons vaktmästarbefattning är att hänföra till den pensionsklass, som av läroverksöverstyrelsen i ett år 1911 avgivet förslag till läroverksvaktmästares pensionering föreslagits för andre vaktmästare vid högre allmänt läroverk samt för vaktmästarna vid de flesta av de dåvarande realskolorna. Full pension har åt dylika befattningshavare under senare år av riksdagen beviljats med 1,320 kronor för år vid en levnadsålder av omkring 65 år och en tjänstålder av minst 30 år. Pensionen åt Carlson torde med utgångspunkt från nämnda belopp böra bestämmas till 708 kronor för år.

Statskontoret, som ansett Carlson böra komma i åtnjutande av pension till belopp av 624 kronor för år, har i ärendet uttalat bland annat följande:

Av införskaffade uppgifter från samtliga de 54 samrealskolor, som upprättats genom statens övertagande av kommunal mellanskola, framgår, att vaktmästarna vid ifrågavarande samrealskolor endast i några undantagsfall äro tillförsäkrade pension av kommunen och att i dessa fall vederbörande vaktmästare — utom en — för närvarande äro anställda även i kommunens tjänst. Här angivna fall avse icke Carlson.

Enligt vad statskontoret under hand inhämtat, lär det vara att förvänta, att spørsmålet om anställnings- och avlöningsförhållandena för den vid läroverken anställda vaktmästarpersonalen göres till föremål för principprövning av 1937 års riksdag, varefter en undersökning beträffande förhållandena vid varje särskild befattning är avsedd att äga rum. Det torde vara uppenbart, att berörda undersökning icke kan förutsättas bliva slutförd till ingången av budgetåret 1937/1938 eller den tidpunkt, till vilken Carlson enligt meddelande från vederbörande rektor tillåtits kvarstå i tjänst.

Vid nu angivna förhållanden samt med beaktande av vad förberörda utredning givit vid handen, finner statskontoret det skäligt, att Carlson genom framställning till riksdagen beredes pension av statsmedel på grund av sin nuvarande anställning vid samrealskolan i Ulricehamn samt att vid bestämmandet av pensionen hänsyn tages jämväl till hennes tidigare anställning i kommunens tjänst såsom vaktmästare vid den statsunderstödda kommunala mellanskolan, och vill statskontoret i detta hänseende förorda, att den ifrågavarande kommunala anställningen tillgodoräknas henne till två tredjedelar. Vid bifall härtill synes Carlson vid avgång den 30 juni 1937 kunna för pension åberopa en sammanlagd anställningstid av fjorton år.

På grund av vad sålunda anförts lär — med utgångspunkt från det av skolöverstyrelsen angivna pensionsunderlaget, 1,320 kronor — pensionen till Carlson böra bestämmas till $(14/30 \times 1,320 =)$ 616 kronor, vilket belopp för vinnande av delbarhet med tolv synes böra avrundas till 624 kronor.

Med biträdande av vad statskontoret i ärendet föreslagit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid samrealskolan i Ulricehamn Adelina (Ada) Justina Carlson, född Gustafsson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon frånträder sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 624 kronor.

15:o.

Förra vaktmästaren Hilda Henrika Taube, född Lindberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Taube är född den 15 augusti 1866 och alltså 70 år gammal;

att hon varit anställd såsom vaktmästare vid statens småskoleseminarium i Haparanda från och med höstterminen 1916 till och med den 31 augusti 1936 eller under en tid av 20 hela år;

att hon såsom vaktmästare åtnjutit ett årligt arvode av 1,200 kronor jämte dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder samt fri bostad om två rum och kök, vedbrand och lyse m. m., vilka naturaförmåner kunna uppskattas till omkring 900 kronor för år;

samt att Taube efter sin avlidne man tullvaktmästaren K. A. Taube uppbär änkepension med, förutom dyrtidstillägg, 374 kronor för år.

Hos Kungl. Maj:t har Taube anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Rektorn vid småskoleseminariet i Haparanda har tillstyrkt den av Taube gjorda ansökningen.

Skolöverstyrelsen har likaledes ansett Taube böra komma i åtnjutande av pension. Överstyrelsen har i fråga om beloppets storlek, i enlighet med vissa närmare angivna grunder, föreslagit, att pensionen måtte bestämmas till 960 kronor för år eller — för den händelse minskning av pensionen borde ske med hänsyn till den av Taube uppburna änkepensionen — till lägst 850 kronor.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt Taube med ett belopp av 648 kronor för år, därvid ämbetsverket i fråga om pensionsbeloppets beräkning anfört i huvudsak följande:

Taubes avlöningsförmåner torde sammanlagt för år kunna beräknas till i avrundat tal 2,100 kronor, förutom dyrtidstillägg. Detta belopp motsvarar närmast lön enligt 2 löneklassen å den för Haparanda gällande dyrortsgruppen G i löneplanerna för nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen. Avlöningen å A-ort i samma löneklass utgör 1,620 kronor. Med ett beräknat pensionsunderlag, motsvarande två tredjedelar av detta belopp, eller 1,080 kronor, synes pensionen med hänsyn till anställningstidens längd böra bestämmas till $(20/30 \times 1,080 =)$ 720 kronor, minskat med tio procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda, eller till 648 kronor.

Då den av Taube uppburna pensionen från tullverket icke utgår för av hen-

ne innehavd tjänst utan utgör familjepension efter hennes avlidne make, anser sig statskontoret icke böra tillstyrka reduktion av det nu ifrågasatta pensionsbeloppet, 648 kronor.

I likhet med myndigheterna tillstyrker jag, att pension tillerkännes Taube. I fråga om storleken av pensionen finner jag mig, efter jämförelse med de pensionsbelopp, som tidigare av riksdagen beviljats med Taube närmast likställda anställningshavare, böra såsom i förevarande fall skälig pension förorda ett belopp av 804 kronor för år. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra vaktmästaren vid småskoleseminariet i Haparanda Hilda Henrika Taube, född Lindberg, må, räknat från och med den 1 september 1936, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 804 kronor.

16:o.

Förra städerskan Hilda Charlotta Håkansson, född Olausson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Håkansson är född den 14 juni 1871 och således 65 år gammal;

att hon från omkring år 1902 till och med vårterminen 1935 — med undantag för något år före 1919 — varit anställd såsom städerska vid högre allmänna läroverket i Karlskrona, därav under tiden till år 1919 såsom biträde åt vaktmästare vid läroverket, vilken haft att svara för städningen därstädes;

att städningsbestyret för Håkansson krävt en daglig arbetstid av i genomsnitt 4 à 5 timmar;

att hennes årliga löneförmåner före år 1919 uppgått till omkring 200 kronor, därefter stigit till omkring 500 kronor och under de sista fem åren utgjort omkring 750 kronor;

att hon under den tid, hon varit anställd som städerska, icke haft annan sysselsättning utanför hemmet;

samt att hennes man, som är kommunalarbetare i Karlskrona, väntas komma att lämna sin anställning år 1940, därvid han icke synes kunna påräkna någon pension.

Håkansson har hos Kungl. Maj:t, med förmälan att läroverkets lokalstyrelse genom beslut i september 1935 funnit sig icke kunna bifalla en av Håkansson hos lokalstyrelsen gjord framställning om pension, anhållit om vidtagande av åtgärd för beredande åt henne av pension eller gratifikation.

Rektorn vid högre allmänna läroverket i Karlskrona och skolöverstyrelsen hava tillstyrkt pension åt Håkansson.

Statens pensionsanstalt, som ansett pension icke kunna beredas Håkansson med stöd av gällande bestämmelser rörande pensionering av arbetare i statens tjänst, har förklarat sig icke hava något att erinra emot att pension till belopp av 360 kronor för år utverkades åt Håkansson genom framställning till riksdagen och därvid anfört, bland annat, följande:

Pension enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare torde icke kunna beredas Håkansson, eftersom hennes avlöningsförmåner understigit de i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 583) såsom minimiavlöning vid reglementets tillämpning föreskrivna 1,250 kronor per år.

Beträffande frågan om tillämpning å henne av kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst vill pensionsanstalten erinra, att Håkanssons avlöning före år 1919 utgjort endast omkring 200 kronor för år samt därefter omkring 500 kronor årligen utom de senaste åren, då avlöningen uppgått till omkring 750 kronor för år. Vid sådant förhållande kan enligt anstaltens mening Håkansson icke anses hava vid fyllda 60 år, den 14 juni 1931, under minst 15 år innehaft sådan anställning i statens tjänst, som utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla, och Håkansson kan därför ej heller anses hava uppfyllt villkoren för pension enligt nämnda kungörelse.

Under till synes liknande omständigheter som de här föreliggande har emellertid 1936 års riksdag (prop. nr 92, p. 13; bankoutsk. utl. nr 20, p. 27; riksd. skr. nr 364) tillerkänt förra städerskan vid folkskoleseminariet i Linköping Carolina Sofia Nilsson en årlig pension av 360 kronor. Med hänsyn härtill vill pensionsanstalten ej göra någon erinran mot att framställning göres hos riksdagen om beredande av pension åt Håkansson till samma belopp, som sålunda beviljats Nilsson.

Statskontoret har instämt i vad statens pensionsanstalt anfört.

Med återopande av vad statens pensionsanstalt i ärendet anfört och under hänvisning till under punkten 7 i det föregående upptaget, med det nu förevarande likartat ärende hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid högre allmänna läroverket i Karlskrona Hilda Charlotta Håkansson, född Olausson, må, räknat från och med den 1 juli 1935, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

17:o.

Förra städerskan Kristina Josefina Nilsson, född Bostrand. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nilsson är född den 17 mars 1867 och således snart 70 år gammal;

att hon varit anställd såsom städerska vid högre allmänna läroverket i Linköping från och med höstterminen 1915 till och med vårterminen 1936 eller under 21 läsår;

att hennes arbete krävt en daglig arbetstid av i genomsnitt minst 5 timmar;

att hennes avlöning, som under tiden till och med vårterminen 1923 utgått med växlande belopp, högst 75 kronor för månad, från och med höstterminen 1923 utgjort 65 kronor för månad, motsvarande en medelinkomst för år av omkring 645 kronor;

samt att Nilsson, som är frånskild och icke åtnjuter något underhåll från mannen, för sitt uppehälle varit väsentligen beroende av ersättningen för städningen samt lever under mycket knappa ekonomiska förhållanden.

Rektorn vid högre allmänna läroverket i Linköping har hos skolöverstyrelsen hemställt om utverkande av pension åt Nilsson, därvid rektorn erinrat, att Nilsson icke vore berättigad till pension vare sig enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare eller kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst.

Skolöverstyrelsen har, under hänvisning till det under nästföregående punkt omförmälda, av 1936 års riksdag meddelade beslutet angående pension åt förra städerskan vid folkskoleseminariet i Linköping Carolina Sofia Nilsson, hemställt om pension åt Kristina Josefina Nilsson från och med den 1 augusti 1936, att utgå med 408 kronor för år, motsvarande det i förenämnda kungörelse den 7 december 1934 för kvinnlig anställningshavare angivna lägsta pensionsbeloppet.

Statskontoret har likaledes tillstyrkt pension åt Nilsson. Beträffande pensionens storlek har statskontoret anfört, att det av skolöverstyrelsen föreslagna beloppet, 408 kronor, förefölle väl högt i betraktande av den avlöning, som Nilsson åtnjuter, men att statskontoret med hänsyn till föreliggande omständigheter likväl ej ville göra erinran mot att pensionen bestämdes till sagda belopp.

Förevarande pensionsärende är i princip likartat med de under punkterna 7 och 16 i det föregående upptagna ärendena. Under åberopande av vad jag i dessa ärenden hemställt, tillstyrker jag, att förslag framlägges för riksdagen om pension åt Nilsson. Beträffande pensionsbeloppet förordar jag, att detsamma liksom i nyss åsyftade fall bestämmes till 360 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid högre allmänna läroverket i Linköping Kristina Josefina Nilsson, född Bostrand, må, räknat från och med den 1 augusti 1936, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

18:o.

Amanuensen Nils Emanuel Holmstrand. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Holmstrand är född den 15 september 1871 och således 65 år gammal;

att han den 17 juni 1908 konstituerats till lantmäteriauskultant (numera extra lantmätare);

att han, sedan han konstituerats till lantmäteriauskultant, under åren 1908—1914 tjänstgjort såsom tjänstemedhjälpare åt lantmätare eller såsom amanuens å lantmäterikontor och därunder innehaft kortare förordnanden som förste lantmätare;

att han alltsedan den 1 januari 1915 varit anställd såsom amanuens hos lantmäteristyrelsen med tjänstgöring intill den 1 maj 1924 å dåvarande lantmäterifiskalsexpeditionen och därefter å lantmäteribyrån (numera landsbyrån);

att han under sin tjänstgöring hos lantmäteristyrelsen uppehållit lantmäterifiskalstjänsten sammanlagt nära 3 månader samt byråingenjörstjänsten å lantmäteribyrån i en följd 1 år 3 månader;

att hans sammanlagda anställningstid vid lantmäteristaten alltså uppgår till 28 hela år;

att hans avlöningsförmåner, som utgå efter för oreglerade verk gällande grunder, från och med år 1921 utgjorts av arvode såsom extra lantmätare om 1,500 kronor för år samt amanuensarvode och tillfällig löneförbättring därå;

samt att nämnda avlöningsförmåner — förutom dyrtidstillägg — under tiden 1 juli 1928—31 mars 1935 uppgått till sammanlagt 5,250 kronor och för tiden därefter till sammanlagt 5,500 kronor för år.

Lantmäteristyrelsen har i skrivelse den 11 november 1936, under åberopande att pension i vissa tidigare fall av riksdagen beviljats åt amanuenser hos styrelsen, hemställt om utverkande av pension åt Holmstrand till belopp av 3,000 kronor för år.

Statskontoret har i utlåtande den 22 december 1936 tillstyrkt pension åt Holmstrand till årligt belopp av 2,724 kronor och därvid beträffande pensionsbeloppets beräkning anfört i huvudsak följande:

Statskontoret håller före, att medeltalet av de av Holmstrand under de fem senaste åren åtnjutna avlöningsförmånerna eller 5,300 kronor bör tagas till utgångspunkt vid uträkningen av pensionen. Vid omräkning till nyreglerad avlöning erhålles ett belopp av 6,167 kronor 27 öre, vilket närmast motsvarar lön i 20 löneklassen å G-ort i de för nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen gällande löneplanerna. Avlöningen å A-ort i samma löneklass uppgår till 4,860 kronor. Två tredjedelar härav utgör 3,240 kronor. I enlighet härmed och då Holmstrand torde böra få åberopa en anställningstid av 28 år, synes pensionen böra bestämmas till ($\frac{28}{30} \times 3,240 =$) 3,024 kronor, minskat med tio procent på grund av att pensionsavgifter icke blivit erlagda, eller efter vederbörlig avrundning 2,724 kronor.

Lika med myndigheterna anser jag, att pension bör beredas Holmstrand. I fråga om pensionens storlek finner jag mig kunna tillstyrka, att pensionsbeloppet i enlighet med statskontorets förslag bestämmes till 2,724 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att amanuensen hos lantmäteristyrelsen Nils Emanuel Holmstrand må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,724 kronor.

19:o.

Förra städerskan Ida Vilhelmina (Vilma) Fröberg, född Gustafsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att fru Fröberg är född den 4 februari 1882 och således 55 år gammal;

att hennes man, numera pensionerad förste expeditionsvakten hos lantmäteristyrelsen Carl Albert Fröberg enligt mellan styrelsen och honom trädfat avtal från hösten 1907 till utgången av juni månad 1932 haft att själv eller genom av honom anlita lämplig person utöva tillsyn över av lantmäteriuundervisningen disponerade lokaler, vilka voro förlagda till Arvfurstens palats till år 1912, till Östermalms gamla läroverkshus under tiden därefter till utgången av juni månad 1931 och till gamla tekniska högskolans hus under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932, ävensom att ombesörja städning, eldning och rengöring av samma lokaler;

att uppdraget att öva uppsikt över lantmäteriuundervisningens lokaler tillika innefattade åliggande, bland annat, att biträda med vården av instrument och annan undervisningsmateriel, att mottaga försändelser till och på anmodan utlämna dylika från lokalerna, att tillse att dessa höllos öppna och stängda på föreskrivna tider samt att passa tjänstetelefon;

att mannen Fröberg för uppsikten över lokalerna åtnjutit ersättning i form av fri bostad jämte värme och lyse under tiden till utgången av år 1912 i Arvfurstens palats samt under tiden därefter i Östermalms gamla läroverkshus;

att ersättningen för bestyret med städning, eldning och rengöring, vilken till utgången av läsåret 1912/1913 uppgått till 35 kronor i månaden under de 9 månader av året undervisningen pågått, därefter successivt höjts och under tiden 1 december 1921—30 juni 1932 uppgått till 180 kronor i månaden året om;

att mannen Fröberg, på grund av sin tjänstgöring i lantmäteristyrelsens tjänstelokaler vid Västra Trädgårdsgatan, allenast på morgnarna och kvällarna varit i tillfälle att själv taga del i göromålen i lantmäteriuundervisningens lokaler;

att fullgörandet av mannen Fröbergs åtaganden i fråga om tillsynen m. m. av sistnämnda lokaler ävensom eldning, städning och rengöring av dessa lokaler väsentligen överlämnats åt fru Fröberg, vilken sålunda förutom städerskearbete haft att utföra åtskilliga på vaktmästare vanligen ankommande göromål;

att fru Fröberg under pågående termin varit helt upptagen av arbete för lantmäteriuundervisningens räkning;

att den avtalade kontanta ersättningen för städningsbestyren alltsedan år 1910 av mannen Fröberg utkvitterats i hustruns namn;

att fru Fröberg, efter lantmäteriuundervisningens överflyttning till tekniska högskolan, under tiden 1 juli—31 oktober 1932 på förordnande uppehållit den då nyinrättade vaktmästarebefattningen vid högskolans fackavdelning för lantmäteri;

samt att fru Fröberg, vilkens arbetsförmåga enligt ett den 7 augusti 1932 utfärdat läkarintyg blivit i avsevärd grad inskränkt på grund av reumatiska förändringar i fot- och knäleder och höggradig sänkning av fotvalven, jämlikt ett den 1 juli 1936 utfärdat läkarintyg är nästan fullständigt oförmögen till arbete på grund av nämnda åkommor, vilka enligt läkarintygen med största sannolikhet uppkommit genom städerskearbetet.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 23 december 1932, på grund av en av lantmäteristyrelsen gjord framställning om gratifikation åt fru Fröberg, tillerkänt henne gratifikation med 500 kronor från nionde huvudtitelns anslag till extra utgifter.

Hos Kungl. Maj:t har fru Fröberg anhållit att komma i åtnjutande av pension med skäligt belopp.

Av ett vid ansökningen fogat intyg av förre läraren vid lantmäteriuundervisningen, numera professorn vid tekniska högskolan T. Rubin framgår bland annat följande:

Efter överflyttningen till Östermalms gamla läroverk blev fru Fröbergs arbete för lantmäteriuundervisningen mer omfattande än tidigare. Det bestod nu i att elda och städa samtliga lokaler, mottaga och till respektive lärare eller elev distribuera post och telefonbud, mottaga eller utlämna instrument, böcker, tidskrifter, kartor, ritmaterial och andra försändelser samt att i övrigt uträtta en del ärenden för undervisningen.

Arbetet med eldning i kaminer och kakelugnar måste börja senast klockan 5.30 f. m. och pågick jämte städning till klockan 8 f. m., då undervisningen började.

Mellan lektionerna skulle de svarta tavlorna rengöras och torkas, ofta 4 å 5 gånger dagligen samt lokalerna vädras. För passning av tjänstetelefonen måste fru Fröberg eller av henne anlitat biträde vara tillstädes hela dagen klockan 8—20.

Fru Fröberg var således under pågående termin helt upptagen av sin tjänst och dagligen bunden under en osedvanligt lång arbetstid. För att kunna fullgöra alla sina åligganden måste hon själv avlöna ett tjänarinnebiträde. Under somrarna, då lantmäteriuundervisningen försiggick i form av fältöv-

ningar, var hennes arbete delvis av annan art, men även då var hon bunden vid lokalerna av diverse bestyr, vartill kom den årliga storrengöringen.

Lantmäteristyrelsen har tillstyrkt pension åt fru Fröberg.

Statskontoret har, under erinran att Kungl. Maj:t den 23 december 1932 tilldelat fru Fröberg en gratifikation å 500 kronor med hänsyn till det av henne under många år utförda städerskearbetet åt lantmäteriuundervisningen, förklarar sig på grund därav och då fru Fröberg icke varit i statens tjänst direkt anställd och avlönad av principiella skäl och med hänsyn till konsekvenserna icke kunna tillstyrka bifall till den föreliggande framställningen.

Enär fru Fröberg icke formligen varit anställd i statens tjänst, kunna, såsom statskontoret framhållit, skäl av principiell art anföras mot beviljande av pension åt henne. Emellertid framgår av utredningen i ärendet, att fru Fröberg med lantmäteristyrelsens goda minne i realiteten inträtt i mannens ställe beträffande det huvudsakliga fullgörandet av de i dennes avtal med lantmäteristyrelsen avsedda göromålen icke blott i vad avser städerskearbetet utan i mycket stor omfattning även beträffande göromål, närmast hänförliga till vaktmästares åligganden. På grund härav anser jag, att man bör kunna i detta fall bortse från de av statskontoret framförda principiella betänkligheterna, helst som med hänsyn till de i ärendet föreliggande särskilda omständigheterna ett beviljande av pension åt fru Fröberg icke torde kunna få prejudicerande verkan.

I enlighet med vad nu anförts och med hänsyn till den långa tid, varunder fru Fröberg utfört arbete för lantmäteriuundervisningens räkning, vill jag icke motsätta mig, att pension utverkas åt henne. Jag vill härvid tillika framhålla, att fru Fröbergs arbetsförmåga, alltsedan hennes arbete vid lantmäteriuundervisningen upphörde, varit och fortfarande är i avsevärd mån nedsatt, samt att enligt läkares utsago nedsättningen i arbetsförmågan har sin grund i omförmälda arbete.

Den pension, jag sålunda anser böra tillerkännas fru Fröberg, synes mig skäligen böra bestämmas till 408 kronor för år. Pensionen torde, med hänsyn bland annat till den fru Fröberg tidigare beviljade gratifikationen, böra utgå först från och med den 1 januari 1937.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan hos lantmäteriuundervisningen Ida Vilhelmina (Vilma) Fröberg, född Gustafsson, må, räknat från och med den 1 januari 1937, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. upp-bära en årlig pension av 408 kronor.

20:o.

Telefonvakten Hilda Emerentia Werner. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Werner är född den 16 april 1865 och sålunda snart 72 år gammal;
att hon alltsedan år 1901 eller under omkring 36 år varit anställd av lotsarna vid Göteborgs lotsplats såsom telefonvakt med uppgift att förmedla lotsbeställningar till de i Långedrag bosatta lotsarna ävensom att uppsamla och överbringa order till besättningen å den i Långedrag hamn förlagda lotsbåten;

att vakthållningen omfattat hela dygnet;

att antalet utväxlade samtal sedan år 1932 överstigit 8,000 för år;

att Werners arvode, som under de senaste 15 åren uppgått till 100 kronor i månaden, erlagts av lotspersonalen, därvid arvodet från och med år 1928 utgått av den lotsarna tillkommande hemvägsersättningen;

samt att anställningen såsom telefonvakt utgjort Werners huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Lotsstyrelsen har hemställt om beredande åt Werner av pension med 600 kronor för år och därvid anfört bland annat följande:

Det arbete, Werner utfört, har varit nödvändigt för lotsningstjänstens behöriga skötande vid Göteborgs lotsplats. Att lotsstyrelsen det oaktat ej gått i författning om hennes avlöande av statsmedel har berott på, att hemvägsersättningen vid lotsplatsen, trots företagna minskningar av den årligen bestämda procentuella förhöjningen av densamma, efter bestridande av därmed avsedda utgifter för lotsarnas resor och båthållningen, som regel räckt till jämväl för avlöning till Werner. Då hon städe fullgjort sitt uppdrag med största plikttröhet, finner styrelsen det vara önskvärt, att Werner kommer i åtnjutande av årligt understöd, sedan hon frånträtt sitt uppdrag.

Statskontoret har, med hänsyn till det sätt, varpå Werner är anställd och avlönad, förklarat sig av principiella skäl icke kunna biträda lotsstyrelsens framställning.

För egen del har jag med hänsyn till att Werner icke varit direkt anställd i statens tjänst funnit det tveksamt, huruvida pension av statsmedel bör beredas henne. Av lotsstyrelsens framställning inhämtas emellertid, att Werners arbete varit nödvändigt för lotsningstjänstens behöriga skötande samt att anledningen till att hennes arvode icke utgått direkt av statsmedel vore att söka däri, att lotspersonalen tillkommande hemvägsersättning lämnat tillgång till arvodets bestridande. Med hänsyn härtill och då ifrågavarande arbete varit Werners huvudsakliga sysselsättning finner jag sakligt befogat, att pension av statsmedel tillerkännes henne. Jag vill tillika framhålla, att, när till lotspersonal för närvarande utgående hemvägsersättning är avsedd att indragas, den för Werner tillämpade anställningsformen för framtiden icke lär kunna förekomma ävensom att — enligt vad jag inhämtat — de personer, som för närvarande i likhet med Werner avlönas av hemvägsersättnings-

medel, utgöra ett ringa fåtal. På grund av nu anförda förhållanden har jag ansett mig — trots de principiella betänkligheter, som föranlett statskontoret att ställa sig avvisande till förslaget om pension åt Werner — böra förordna, att förslag förelägges riksdagen om beviljande av dylik pension. Pensionen synes mig skäligen böra bestämmas till 504 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att telefonvakten vid Göteborgs lotsplats Hilda Emerentia Werner må från och med månaden näst efter den, varunder hon frånträder sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. upp-
bära en årlig pension av 504 kronor.

21:o.

Förre postföraren Erik Johan Adolf Mannberg. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Mannberg är född den 9 mars 1884 och således den 9 mars 1937 uppnår 53 års ålder;

att han jämlikt särskilda kontrakt med postverket ombesörjt postföring under vintertiden samt den s. k. förfallstiden höst och vår (tillhoppa omkring nio månader om året) dels å linjen Kvikkjokk—Granudden (cirka 140 km. fram och åter) under tiden 1 december 1915—30 september 1924 med en tur i veckan dels ock å linjen Kvikkjokk—Tjåmotis (96 km. fram och åter) under tiden 1 oktober 1924—31 december 1929 med en tur i veckan och under tiden 1 januari 1930—30 september 1934 med två turer i veckan;

att den sammanlagda arbetstiden för Mannberg, som alltid själv ombesörjt postföringen, åren 1915—1929 uppgått till omkring 1,120 timmar för år samt från och med år 1930 till omkring 1,875 timmar för år, vari icke ingår tid för överläggning;

att Mannberg enligt egen uppgift tidigare fullgjort postföring å linjen Kvikkjokk—Granudden i omkring 10 års tid, medan hans fader Nils Petter Mannberg enligt kontrakt varit anställd som postförare å linjen;

att han på grund av sjukdom (allmän klenhet och nervsvaghet) frånträtt sin anställning som postförare den 1 oktober 1934;

att den ersättning, Mannberg under åren 1925—1934 uppburit för postföringen, uppgått till i medeltal 1,734 kronor för år;

att postföringen, i varje fall under senare år, varit Mannbergs huvudsakliga sysselsättning och tillika utgjort hans huvudsakliga förvärvskälla;

samt att Mannberg, som har försörjningsplikt mot hustru och tre minderåriga barn, numera icke har annan inkomst än den obetydliga avkastningen av ett av honom brukat krononybygge och måste anses vara i stort behov av understöd.

Generalpoststyrelsen har i skrivelse den 27 februari 1936 hemställt om utverkande åt Mannberg av ett årligt ålderdomsunderstöd av 420 kronor, räk-

nat från och med den 1 januari 1936, att utgå av postmedel. Styrelsen har därvid anfört bland annat följande:

Enär de bestämmelser i fråga om utbetalande av understöd åt poststationsföreståndare, lantbrevbärare och lådbrevbärare, vilka Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande utfärdat i särskilda brev till generalpoststyrelsen, icke medgiva tilldelandet av understöd åt postförare, vilka allenast forslat slutna poster direkt mellan två eller flera postanstalter, har generalpoststyrelsen funnit sig sakna befogenhet att tilldela Mannberg understöd.

Riksdagen har emellertid i enstaka fall beviljat postförare årligt understöd, i regel på grund därav att i dessa fall förelegat särskilda på frågan om understöd inverkan omständigheter, såsom skada genom olycksfall under tjänsteutövning eller synnerligen lång anställningstid under sällsynt svåra och krävande förhållanden m. m.

Enligt generalpoststyrelsens uppfattning föreligga dylika omständigheter i nu förevarande fall. Av vad styrelsen har sig bekant och i övrigt genom infordrade upplysningar inhämtat framgår, att Mannbergs arbete varit av synnerligen krävande natur. Det kan därför icke anses osannolikt, att Mannberg, åtminstone delvis, ådragit sig sin sjukdom under postföringsturer. I detta sammanhang må framhållas vad komministern i Kvikkjokks församling i en till styrelsen ingiven skrivelse anför härutinnan: »Nu är Mannberg en sjuklig och bruten man och enligt mitt förmenande har han till stor del ådragit sig ohälsan under sina påfrestande och strapatsrika färder till lands och vatten under sin postföringstid. Av egen erfarenhet kan jag säga detta, då jag mycket väl känner till hans farofyllda och ansträngande postresor och jag själv upprepade gånger färdats samma sträcka som den Mannberg haft att tillryggalägga. Vägar finnas ju inte i denna ödemark, utan har Mannberg måst färdas antingen med roddbåtar eller vintertid efter häst på oplogade och väglösa sjöar. Under den s. k. förfallstiden har han måst många gånger med fara för livet taga sig fram på svaga isar eller över otillgängliga bergshöjder.» Att dessa uppgifter icke äro överdrivna vitsordas av postmästaren i Gällivare, som själv uttalar, att Mannbergs postföring torde hava varit en av de svåraste eller kanske den svåraste i hela landet. Detta postmästarens uttalande kan generalpoststyrelsen biträda.

På grund av vad sålunda anförts och med hänsynstagande jämväl därtill att Mannberg under sina postföringsturer även ombesörjt utdelning och mottagande av post för tre utmed hans postföringslinje belägna gårdar och sålunda i viss utsträckning kan anses hava fullgjort lantbrevbäring finner styrelsen skäligt, att Mannberg beredes ålderdomsunderstöd.

Statskontoret har förklarat sig icke vilja göra erinran mot att åt Mannberg utverkas ålderdomsunderstöd i enlighet med generalpoststyrelsens hemställan.

På grund av i ärendet upplysta förhållanden finner jag mig kunna tillstyrka, att understöd beredes Mannberg i form av en årlig pension. Beträffande det föreslagna beloppet finner jag ej anledning till erinran. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre postföraren Erik Johan Adolf Mannberg må, räknat från och med den 1 januari 1936, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 420 kronor, att utgå av postmedel.

22:o.

Städerskan Anna Sofia Persson, född Karlsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Persson är född den 12 december 1865 och således 71 år gammal;

att hon sedan den 1 september 1917 eller alltså under nära 20 år varit anställd såsom rumstäderska vid statens järnvägars maskinavdelning i Alvesta;

att städningsarbetet för Persson tagit i anspråk en tid av 4 à 5 timmar dagligen;

att hennes ersättning för nämnda arbete alltsedan augusti 1928 utgjort 119 kronor i månaden eller alltså 1,428 kronor för år räknat;

samt att Persson, som är frånskild, åtnjuter underhållsbidrag av sin förre man med 30 kronor i månaden.

Persson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension av statsmedel, därvid Persson framhållit, att anställningen hos statens järnvägar utgjort hennes huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

Järnvägsstyrelsen har i avgivet utlåtande — med erinran att Persson icke författningsenligt vore berättigad till pension enligt gällande bestämmelser rörande pensionering av arbetare i statens tjänst — hemställt, att åt Persson måtte genom framställning till riksdagen utverkas pension av statsmedel till belopp av 300 kronor för år.

Statskontoret har, under hänvisning till 1936 års riksdags beslut rörande pension åt förra städerskan vid folkskoleseminariet i Linköping Carolina Sofia Nilsson, förklarat sig icke vilja göra erinran emot, att pension utverkades åt Persson med det av järnvägsstyrelsen föreslagna beloppet.

Då i förevarande ärende i huvudsak föreligga enahanda förhållanden som i de under punkterna 7, 16 och 17 i det föregående upptagna ärendena, vill jag, under åberopande av vad jag i dessa ärenden anfört, förorda, att förslag förelägges riksdagen om pension åt Persson. Beträffande pensionsbeloppets storlek synes mig det av myndigheterna föreslagna beloppet väl lågt. För egen del vill jag såsom i förevarande fall skälig pension föreslå ett belopp av 408 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan vid statens järnvägars maskinavdelning i Alvesta Anna Sofia Persson, född Karlsson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 408 kronor, att utgå av trafikmedel.

23:o.

Förra städerskan Kristina Rydén, född Andersdotter. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rydén är född den 12 oktober 1860 och således 76 år gammal;

att hon under tiden 1 oktober 1906—30 september 1936 eller alltså under sammanlagt 30 år varit anställd såsom städerska vid statens järnvägars maskinavdelnings överliggningsrum i Nässjö;

att hon för fullgörande av henne åliggande städningsarbete måst anlita ett biträde, vilket hon själv fått avlöna;

att hennes eget arbete såsom städerska krävt en daglig arbetstid av minst 8—10 timmar;

att Rydén i ersättning för ifrågavarande städningsarbete dels uppburit en kontant avlöning, som före maj månad 1934 utgått med växlande belopp, högst 165 kronor för månad, och efter nämnda tidpunkt utgjort 148 kronor för månad eller 1,776 kronor för år, dels ock åtnjutit förmån av fri bostad jämte värme och lyse, vilka naturaförmåner uppskattats till ett sammanlagt årligt värde av 420 kronor;

samt att det av Rydén avlönade biträdet såsom ersättning för sitt arbete åtnjutit en kontant lön, vilken senast utgått med 35 kronor i månaden, jämte förmån av fri bostad och kost.

Rydén har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Järnvägsstyrelsen, som ansett pension jämlikt gällande bestämmelser rörande pensionsering av i statens tjänst anställda arbetare icke kunna författningen enligt beredas Rydén, har tillstyrkt utverkande i särskild ordning av pension åt Rydén med 408 kronor för år.

Statskontoret har förklarat sig icke hava något att erinra mot att pension beredd Rydén i enlighet med järnvägsstyrelsens förslag.

I anslutning till vad jag hemställt i det under nästföregående punkt upptagna ärendet liksom i vissa andra i det föregående omförmälda, med den nu föreliggande pensionsfrågan i princip likartade ärenden förordar jag, att pension utverkas åt Rydén genom framställning till riksdagen. Det av ämbetsverken ifrågasatta pensionsbeloppet finner jag väl lågt i förhållande till Rydéns långa anställningstid och omfattningen av hennes arbete. För egen del vill jag såsom i förevarande fall skäligen pension föreslå ett belopp av 528 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra städerskan vid statens järnvägars maskinavdelnings överliggningsrum i Nässjö Kristina Rydén, född Andersdotter, må, räknat från och med den 1 oktober 1936, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 528 kronor, att utgå av trafikmedel.

24:o.

Före kanalverksarbetaren Erik Alfred Olofsson Mattsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Mattsson är född den 12 november 1880 och således 56 år gammal;

att han under tiden 10 september 1909—12 augusti 1910 varit anställd såsom hjälpmaskinist och hjälpmontör vid Trollhätte kanal- och vattenverk, kraftstationsbygget;

att han under tiden 25 april 1911—19 oktober 1926 innehaft anställning såsom järnarbetare vid Trollhätte kanalverk, från vilken anställning han avgått på grund av sjukdom;

att hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst således uppgått till omkring 16 år 5 månader;

att Mattssons avlöningsförmåner under de fem sista åren av anställningstiden vid kanalverket, med undantag dock för de sista åtta månaderna, under vilka han uppburit sjukavlöning från verket, utgjort i medeltal 2,458 kronor för år;

att vederbörande häradsrätt genom beslut den 26 november 1926, vid vilken tidpunkt Mattsson var intagen å sinnessjukhus, förklarar Mattsson omyndig;

att Mattsson, som även senare vistats å sinnessjukhus, senast under tiden 28 januari 1930—29 april 1934, på grund av sinnessjukdom och hjärtmuskelinflammation är oförmögen till arbete och att hans arbetsförmåga med största säkerhet är att betrakta såsom för framtiden bestående;

samt att han år 1918 blivit delägare i statens vattenfallsverks pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal men att hans delägarskap i nämnda kassa på grund av ändrade bestämmelser i reglementet för kassan upphört från och med den 1 juli 1920, därvid kapitalvärdet av de av honom till kassan erlagda pensionsavgifterna inbetalats till pensionsstyrelsen för beredande åt honom av pension jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Mattssons förmyndare har i en till Kungl. Maj:t ställd, den 23 oktober 1935 dagtecknad skrift anhållit, att Mattsson måtte komma i åtnjutande av pension av statsmedel.

Vattenfallsstyrelsen har i avgivet utlåtande förklarar sig icke vilja motsätta sig, att pension bereddes Mattsson.

Statskontoret har anfört, att ämbetsverket med hänsyn till, bland annat, den omständigheten, att Mattsson avgått ur statens tjänst redan år 1926, icke funne sig kunna tillstyrka bifall till framställningen.

Då Mattsson, enligt vad av utredningen framgår, slutat sin anställning vid Trollhätte kanalverk på grund av sjukdom samt alltsedan dess varit och för all framtid torde förbliva oförmögen till arbete, anser jag skäligt, att pension av statsmedel tillerkännes honom. Med hänsyn till i detta fall förelig-

gande omständigheter synes det förhållandet, att framställning om pension gjorts först åtskilliga år efter Mattssons avgång ur tjänst, icke böra utgöra hinder för beredande av pension åt honom. Pensionen torde dock böra bestämmas att utgå först från och med ingången av innevarande år. Beträffande storleken av pensionen vill jag förorda, att pensionsbeloppet fastställes till 540 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre järnarbetaren vid Trollhätte kanalverk Erik Alfred Olofsson Mattsson må, räknat från och med den 1 januari 1937, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 540 kronor, att utgå av statens vattenfallsverks medel.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—24:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ragnar Sundén.